

GEORGIJ CZEREWKO
LUBOMYR SOPILNYK
WASYL PISNYJ
DENYS CZEREWKO

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE
A EFEKTYWNOŚĆ I ASPEKTY PRAWNE ICH FUNKCJONOWANIA

WSTĘP

Tworzone na wydzielonych, ograniczonych obszarach kraju specjalne strefy ekonomiczne (SSE), zachęcające do inwestowania, przede wszystkim w zakresie prawa podatkowego (podatek dochodowy, podatek od nieruchomości), niestanowiące jednocześnie enklaw prawnych w zakresie prawa celnego czy prawa pracy, są dla inwestorów wciąż bardzo atrakcyjną propozycją, choć w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej korzystają oni z dużo mniejszego wsparcia, jakie otrzymywali wcześniej.

Badaniu funkcjonowania i efektywności działania SSE poświęcono dość dużo prac tak w Polsce, jak i zagranicą, ale jednoznaczną ocenę tego zjawiska w literaturze ekonomicznej trudno znaleźć. I tym zagadnieniem chcieliby się zająć autorzy w niniejszym artykule.

Prof. dr hab. GEORGIJ CZEREWKO – kierownik Katedry Teorii Ekonomii WZNPiE KUL w Tomaszowie Lubelskim; adres do korespondencji: ul. Lwowska 80, 22-600 Tomaszów Lubelski.

Dr WASYL PISNYJ – Lwowski Uniwersytet Biznesu i Prawa.

Dr LUBOMYR SOPILNYK – Lwowski Uniwersytet Biznesu i Prawa.

DENYS CZEREWKO – doktorant Katedry Teorii Ekonomii Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Agrarnego w Dublinach.

OMÓWIENIE PROBLEMU I WYNIKI BADAŃ

Aktualnie ponad 80 krajów świata korzysta z mechanizmu specjalnych stref ekonomicznych, których jest około 1060.

Na terenie Polski funkcjonuje 14 specjalnych stref ekonomicznych. Różnią się one pod względem powierzchni, lokalizacji, charakteru, warunków zagospodarowania, infrastruktury drogowej, technicznej, socjalnej i telekomunikacyjnej.

Główną ideą tworzenia specjalnych stref ekonomicznych było dążenie do zmniejszenia strukturalnego bezrobocia w wybranych regionach kraju poprzez skierowanie tam nowych inwestycji, dzięki zastosowaniu pakietu zachęt finansowych. Zachęty finansowe wprowadzone ustawą w 1994 r., uprawniały przedsiębiorców mających zezwolenie na działalność w strefie do:

- całkowitego zwolnienia dochodu od podatku dochodowego przez okres pierwszych dziesięciu lat działalności gospodarczej,
- 50% zwolnienia przez lata następne, aż do końca istnienia strefy,
- zwolnienia z podatku od nieruchomości.

Ustawowe cele ustanawiania stref skierowane były na:

- przyspieszenie rozwoju gospodarczego części terytorium kraju poprzez rozwój określonych dziedzin działalności gospodarczej, rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz ich wykorzystanie w gospodarce narodowej,
- zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej.

Z reguły głównym warunkiem otrzymania zwolnienia od podatków jest pewny rozmiar inwestycji, który, w zależności od specyfiki regionu, waha się od 350 tys. do 2 mln euro, i minimalny poziom zatrudnienia, który stanowi od 40 osób (w SSE „Suwałki”) do 100 osób w innych SSE¹.

---

¹ D. P a t y k. *Specjalne strefy ekonomiczne jako instrument wspierania rozwoju regionów*. W: *Ukraina w XXI stuleciu: koncepcje i modele ekonomicznego rozwoju. Materiały referatów V Międzynarodowego Kongresu Ekonomistów Ukraińskich*. Cz. 1. Lwów 2000 s. 528 (Д. П а т и к. *Спеціальні економічні зони як інструмент підтримки розвитку регіонів // Україна в XXI столітті: концепції та моделі економічного розвитку: Матеріали доповідей V Міжнародного конгресу українських економістів*. Ч. I. Львів 2000 с. 528).

Pomimo wyraźnego zmniejszenia wysokości wsparcia w SSE, wymuszonego przystąpieniem Polski do UE, zachęty oferowane w SSE cieszą się niezmiennie ogromnym zainteresowaniem inwestorów zarówno polskich, jak i zagranicznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 października 1994 r., ustanawiającą specjalne strefy ekonomiczne (SSE), strefa jest wyodrębnioną, niezamieszkałą częścią terytorium Rzeczypospolitej, na której terenie możliwe jest prowadzenie działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Polska nie jest jednak autorem koncepcji specjalnych stref ekonomicznych. To koncepcja znana i z powodzeniem stosowana od dziesięcioleci w wielu krajach Unii Europejskiej i świata. Najbardziej znane strefy rozwoju przedsiębiorczości działały w Wielkiej Brytanii, Niemczech oraz w Irlandii. Nic więc dziwnego, że tworząc SSE w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, Polska wzorowała się na eksportowej strefie przetwórczej lotniska w irlandzkim Shannon, działającej od 1958 r. Pierwsza polska SSE została utworzona rozporządzeniem Rady Ministrów z września 1994 r. w Mielcu, na terenach należących do przedsiębiorstwa państwowego Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Mielec. Podstawowym celem ustanowienia tej specjalnej strefy było tworzenie miejsc pracy w regionach odznaczających się szczególnie wysokim poziomem bezrobocia strukturalnego oraz przełamanie monokultury przemysłu poprzez dywersyfikację sektorową. Strefy były więc odpowiedzią na dramatyczną sytuację regionów poszkodowanych we wczesnej fazie transformacji gospodarczej w Polsce².

Oferowany system wsparcia okazał się bardzo atrakcyjny dla inwestorów, jednak niezgodny z obowiązującymi w Unii Europejskiej zasadami udzielania pomocy. Planowane przystąpienie Polski do UE wymusiło harmonizację polskiego prawa w zakresie wsparcia, udzielanego w SSE, z regulacjami unijnymi odnoszącymi się do pomocy regionalnej. I tak od 1 stycznia 2001 r. inwestorzy realizujący w SSE nowe inwestycje, mogą skorzystać z pomocy regionalnej w formie zwolnień podatkowych, których wielkość oblicza się jako iloczyn maksymalnej intensywności pomocy, określonej dla danego obszaru, i kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą. Wyróżnia się dwa rodzaje kosztów kwalifikowanych: koszty inwestycji i koszty utworzenia nowych miejsc pracy. Koszty nowej inwestycji obejmują cenę nabycia lub wytworzenia środków trwałych (grunt, budynki, budowle, maszyny i urządzenia) oraz zakup wartości niematerialnych i prawnych, przy czym wartość tych

---

² E. K r y ś k a. *Polskie specjalne strefy ekonomiczne – zamierzenia i efekty*. Warszawa 2000.

ostatnich nie może przekroczyć 25% kosztów inwestycji. Koszty utworzenia nowych miejsc pracy są liczone jako dwuletnie koszty pracy nowo zatrudnionych pracowników, obejmują płacę brutto, powiększoną o wszelkie obowiązkowe narzuty na wynagrodzenia³.

W końcu 2006 r. we wszystkich SSE w Polsce funkcjonowało około 600 przedsiębiorstw, które zainwestowały łącznie ponad 30 mld zł i utworzyły ponad 11 tys. nowych miejsc pracy. Zatrudnienie w strefach rosło w granicach 20% rocznie, a w ostatnich dwóch latach dynamika ta jeszcze wzrosła i przekracza 40%. Można to uznać za pozytywny efekt wejścia Polski do Unii Europejskiej. Równie szybko jak zatrudnienie rosną nakłady, inwestowane przez przedsiębiorców w SSE. W 2005 r. dynamika nakładów wyniosła 130% w stosunku do poprzedniego roku.

Funkcjonowanie SSE ma również efekty pośrednie. Zgodnie ze statystykami Ministerstwa Gospodarki, wskaźnik miejsc pracy tworzonych w związku z inwestycjami i zatrudnieniem powstającym w strefach, wynosi średnio 0,75. Stąd też można oszacować, że w sąsiedztwie firm działających w SSE utworzonych zostało ponad 67 tys. dodatkowych miejsc pracy, głównie w firmach budowlanych, usługowych, transportowych, finansowych i edukacyjnych. Powyższe statystyki świadczą o atrakcyjności i skuteczności SSE jako formy pomocy regionalnej.

W okresie od 1995 do 1997 r. Rada Ministrów Polski ustanowiła 17 SSE na okres 20 lat. Na przestrzeni kolejnych lat dwie z nich – mazowiecka i częstochowska – zostały zlikwidowane z powodu braku zainteresowania inwestorów, a dwie – żarnowska i tczewska – zostały połączone w Pomorską SSE. W wyniku tych przekształceń istnieje w Polsce 14 SSE, zlokalizowanych na terenie wszystkich 16 województw, w około 80 miastach i 72 gminach. Każda ze stref składa się z kilku podstref – średnio dziewięciu – stąd całkowita liczba lokalizacji, objętych statusem SSE, przekracza 150. Zgodnie z ustawą o SSE z 1994 r., łączny obszar SSE nie mógł przekroczyć 6325 ha. Jednak w wyniku dwóch kolejnych nowelizacji ustawy obszar stref został powiększony w 2004 r. o 1675 ha (wyłącznie dla przedsiębiorców realizujących inwestycje o nakładach nie mniejszych niż 40 mln euro lub zatrudnieniu co najmniej 500 osób) oraz w 2006 r. o kolejne 4 tys. ha – do łącznego obszaru 12 tys. ha.

Zaletą SSE jest możliwość ustanawiania kolejnych podstref w dowolnych miejscach w Polsce, zgodnie z życzeniem i potrzebą inwestorów. Wielkość poszczególnych stref jest zróżnicowana. Katowicka, największa z SSE, rozcią-

---

³ Tamże.

ga się na obszarze blisko 1200 ha, podczas gdy powierzchnia najmniejszej ze stref – słupekiej – wynosi zaledwie 219 ha. Jednakże obszar poszczególnych stref ulega ciągłym zmianom. Tylko w 2007 r. Rada Ministrów aż 23 razy dokonała zmian ich granic. Średni stopień zagospodarowania stref wynosi około 68% powierzchni. Najbardziej zapełniona jest krakowska SSE – w około 95%. Największą niezagospodarowaną powierzchnią dysponuje strefa suwalska (około 70%).

Niższe od średniego poziomu znaczenie wskaźnika zagospodarowania wynika najczęściej z jednego z dwóch czynników.

Pierwszy z nich – to brak jednego dużego inwestora, który przyczyniłby się do powstania „efektu kuli śnieżnej”. Jak bowiem pokazuje doświadczenie na przykład strefy pomorskiej i inwestycji firmy Sharp, pozyskanie jednej ważnej inwestycji znanego, światowego koncernu przyczynia się do powstania w jej otoczeniu klastra przemysłowego, złożonego z firm uczestniczących w łańcuchu produkcyjnym głównego inwestora.

Drugą przyczyną słabego zagospodarowania może być posiadanie w zasobie gruntów nieatrakcyjnych, nieodpowiadających oczekiwaniom inwestorów. Stąd też strefy coraz częściej wyłączają tereny nieuzbrojone i nieatrakcyjne na rzecz gruntów dobrze przygotowanych inwestycyjnie⁴.

Analizując strukturę sektorową inwestorów, można stwierdzić, że strefy okazały się szczególnie skuteczne w przyciąganiu inwestorów z branż: motoryzacyjnej (42% wszystkich nakładów), papierniczej (9%), przetwórstwa tworzyw sztucznych (9%) i metalowej (7%). Wkrótce jednak można spodziewać się, że struktura ta zmieni się na korzyść elektroniki. Związane to będzie z realizacją planów inwestycyjnych takich firm, jak LG Philips LCD i Sharp wraz z kooperantami.

SSE mają dość skuteczne oddziaływanie na rozwój regionów, w których one powstały. Oddziaływanie takie trudno określić liczbowo, ale bezspornie jest, że zaspokajanie potrzeb związanych z budową i funkcjonowaniem nowego zakładu przemysłowego wpływa na rozwój praktycznie wszystkich dziedzin życia gospodarczego danego regionu poprzez między innymi: wzrost zatrudnienia w firmach budowlanych, rozwój usług bytowych, finansowych, transportowych, edukacyjnych, kulturalnych, powstawanie nowych, trwałych miejsc pracy w firmach kooperujących ze sobą.

Analizy oddziaływania specjalnej strefy ekonomicznej w Mielcu wyróżniają dwa podstawowe rodzaje efektów mnożnikowych. Są to efekty zaopatrze-

---

⁴ Tamże.

niowe, które wynikają z dodatkowego popytu tworzonego przez nowo powstałe lub rozwijające się przedsiębiorstwa, umożliwiającego wzrost firm będących dostawcami dóbr i usług. Natomiast efekty dochodowe będące skutkiem zwiększenia się siły nabywczej ludności poprzez wynagrodzenia pracowników, tym samym przyczyniają się do rozwoju firm zaspokajających potrzeby konsumpcyjne. W ten sposób rozwój jednych firm za pośrednictwem dodatkowego zapotrzebowania na produkty i usługi „mnoży się” w postaci rozwoju innych podmiotów gospodarczych. Podmioty te z kolei same pobudzają większy popyt, wywołując kolejny cykl efektów mnożnikowych. Wspomniany wpływ nowych inwestycji na otoczenie jest wprost proporcjonalny do ich zakorzenienia w owym otoczeniu. Pozytywne efekty funkcjonowania firmy w zakresie miejsc pracy, wpływu na rozwój lokalnych dostawców dóbr i usług itd. występują na większą skalę, jeśli działalność inwestora prowadzona jest w danym miejscu dostatecznie długo. Pytanie o trwałość inwestycji w specjalnych strefach ekonomicznych w Polsce jest szczególnie zasadne. Niepewność, czy firmy pozostaną w regionach po wyczerpaniu uzyskanej pomocy publicznej, spędza sen z powiek przedstawicielom Ministerstwa Gospodarki. Stąd też m.in. rozważanie możliwości przedłużenia funkcjonowania systemu ulg podatkowych poza lata 2015-2017.

Potwierdzeniem wpływu specjalnych stref ekonomicznych na otaczające środowisko są opinie mieszkańców miast, w których powyższe strefy działają najdłużej. Jako pierwsze miasto badanie sondażowe ilościowe przeprowadził Mielec, uzupełniając je o wywiady pogłębione z lokalnymi liderami życia społeczno-gospodarczego. Przytłaczająca większość respondentów (89%) uznaje pozytywną rolę SSE w rozwoju Mielca. Dobrze wyraził to jeden z mieszkańców, stwierdzając, że „powstanie specjalnej strefy ekonomicznej było największym impulsem wzrostu gospodarczego w ostatnich 20 latach w Mielcu”. Najczęściej wskazywano rozszerzenie rynku pracy, rozbudowę infrastruktury technicznej, promocję Mielca na zewnątrz, korzystny wpływ strefy na estetykę miasta i nowoczesny wygląd fabryk, sponsoring wydarzeń kulturalnych i sportowych w mieście. Mieszkańcy wskazywali także na negatywne aspekty wpływu specjalnej strefy ekonomicznej, tj. zanieczyszczenia środowiska, hałas, niszczenie lasów, rosnący ruch samochodowy i niszczenie nawierzchni. W oczach lokalnych liderów natomiast specjalna strefa ekonomiczna stanowi największy sukces, swoiste „być albo nie być” dla miasta (początkiem strefy było zagospodarowanie terenów po upadającym WSK PZL-Mielec). Na uwagę zasługuje fakt zaniepokojenia mieszkańców Mielca terminem zakończenia działania systemu zwolnień podatkowych dla przedsię-

biorców mających zezwolenie na działalność w strefie oraz ich troskę o przyszłość gospodarki miasta⁵.

Mając na względzie ogromne zainteresowanie przedsiębiorców specjalnymi strefami ekonomicznymi, Rada Ministrów w 2004 r. podjęła decyzję o poszerzeniu zakresu działalności o sektor usług nowoczesnych. Każda ze stref ma jednak swoją specjalizację sektorową. Na przykład katowicka SSE odnosi sukcesy w pozyskiwaniu przedsiębiorstw motoryzacyjnych (Isuzu, GM Opel, Lear), pomorska specjalizuje się w elektronice i IT (Flextronics, Sharp), a w łódzkiej zainwestowało wielu przedsiębiorców z branży AGD (BSH, Indesit). Strefy okazały się szczególnie atrakcyjne dla firm z kapitałem amerykańskim (22% wszystkich nakładów) oraz przedsiębiorstw polskich (21%), a także spółek z Niemiec (16%).

Nieco odmienna od polskiej jest sytuacja ze specjalnymi strefami ekonomicznymi na Ukrainie. Prawo Ukrainy przewiduje możliwość tworzenia zewnętrznych handlowych, produkcyjnych, naukowo-technicznych, turystyczno-rekreacyjnych stref handlu przygranicznego i stref kompleksowych⁶. Główną motywacją tworzenia takich stref jest możliwość otrzymania ulg w opodatkowaniu.

Na Ukrainie pierwszą SSE zorganizowaną według rozporządzenia prezydenta z 30 czerwca 1995 r., była północnokrymska eksperymentalna strefa ekonomiczna „Sywasz”. Podczas jej istnienia zatwierdzono trzydzieści trzy projekty inwestycyjne, zrealizowano zaś trzysta⁷, co pozytywnie wpłynęło na gospodarkę regionu – utrzymano ponad 8000 miejsc pracy, stworzono 650 nowych, zlikwidowano zadłużenie wypłat socjalnych.

Około dziesięciu SSE na Ukrainie sformowano w rejonach przygranicznych: WSE „Azowje” (m. Mariupol), Jużnenska WSE (m. Jużnyj), Porto-Franko „Dżarnogat” (m. Skadowsk), Porto-Franko „Odessa”, WSE „Antarktyka” (m. Odessa), Inter-port „Kowel”, Inter-port „Czop”, kompleksowa WSE „Żowkwa”, a także szereg specjalnych stref o znaczeniu turystycznym. Dziś na Ukrainie funkcjonuje SSE „Zakarpattia” (zakarpatski rejon), „Sławutycz” (kijowski rejon), SSE „Jaworiw”, „Kurortopilis Truskawiec” (rejon Iwiwski), SSE w rejonach ługanskim, oltawskim, donieckim i odeskim⁸. W celu uzys-

---

⁵ Folder Agencji Rozwoju Przemysłu. S.A. Euro-Park. Mielec. Polska 2006.

⁶ С. К у с е н к о. *Пігулки од депресји*. „Gałycki kontrakty” 1999 nr 14 s. 21 (С. К у ц е н к о. *Пігулки від депресії* // „Галицькі контракти” 1999 № 14 с. 21).

⁷ М. Р е т р е н к о. „Sywasz”: *poligon ratowniczy*. „Gałycki kontrakty” 1999 nr 14 s. 27 (М. П е т р е н к о. „Сиваш”: *рятивний полігон* // „Галицькі контракти” 1999 № 14 с. 27).

⁸ О. S t e l m a c h. *Współpraca transgraniczna w systemie polityki regionalnej Ukrainy*.

kania środków, dla każdej SSE ustalone zostały minimalne wkłady inwestycyjne, których suma stanowi: w SSE „Sławutycz” – 250 tys. dolarów USA, „Zakarpattia” – 250 tys., „Antarktyka” i „Jaworiw” – po 500 tys., a w SSE w rejonach ługanskim i donieckim – po 1 mln dolarów USA. To znaczy, że tylko pod warunkiem zainwestowania nakazanej sumy podmioty przedsiębiorcze mogą uzyskać ulgi w opodatkowaniu. Takie ulgi w każdej strefie są indywidualne i dotyczą głównie podatku dochodowego, podatku VAT, cła importowego, akcyzy na towary luksusowe, podatków socjalnych, podatku od ziemi, odliczeń do Państwowego Funduszu Innowacyjnego. Inwestorzy w SSE korzystają z ulg przy nabywaniu ziemi i surowców.

SSE „Jaworiw” na Ukrainie Zachodniej jest tego przykładem. Za czasów radzieckich główną przeszkodą dla tego regionu była bliskość granicy z Polską. Teraz stanowi to zaletę dla inwestorów zachodnich, którzy w celu zmniejszenia nakładów (na płacę), dążą do przeniesienia swojej produkcji z centralnej do Europy Wschodniej, przy tym pozostają jak najbliżej Europy Zachodniej. Do 12 lutego 1999 r., kiedy według decyzji parlamentu Jaworowowi nadano status SSE, region nie mógł skorzystać ze swego korzystnego położenia geograficznego z przyczyn ogólnego ekonomicznego zaniedbania i niepewności politycznej na Ukrainie⁹. Do 27 lutego 1999 r. w ten region zainwestowano tylko 15 mln dolarów USA.

Ze względu na turystykę jako priorytet społecznego i ekonomicznego rozwoju regionu iwano-frankowskiego, utworzenie specjalnego reżimu ekonomicznego było związane z jednym z centrów rekreacyjnych w m. Jaremczu. Wolna, turystyczna, rekreacyjna strefa „Jaremczu” ma na celu utworzenie, zgodnie z prawem, sprzyjających warunków dla działalności międzynarodowej konkurencji z obsługi turystycznej. Wpłyne to na rozwój regionu, aktywność gospodarczą, wzrost dochodu z turystyki, w tym i z agroturystyki, również na działalność inwestycyjną w wiejskich rejonach strefy górskiej, restrukturyzację gospodarki regionalnej, zwiększenie zatrudnienia i polepszenie życia ludności.

W związku z tym wśród licznych pytań o charakterze organizacyjnym i prawnym, najważniejsze z nich dotyczą realizacji polityki finansowo-ekonomicznej państwa w ramach SSE. Dlatego dla Ukrainy aktualne jest doświad-

---

W: *Ukraina w XXI stuleciu*. Cz. 2 s. 457 (O. С т е л ь м а х. *Транскордонне співробітництво в системі регіональної політики України // Україна в XXI столітті*. Ч. II с. 457).

⁹ O specjalnej strefie ekonomicznej „Jaworiw”. Ustawa Ukrainy z 15 stycznia 1999. Lwów 1999 (Про спеціальну економічну зону „Яворів”. Закон України 15 січня 1999 р. Львів 1999 – 23 с.).

czenie tworzenia i funkcjonowania około 300 SSE istniejących na świecie. Jak świadczy praktyka światowa, utworzenie SSE wymaga dość znacznych inwestycji kapitałowych ze strony kraju przyjmującego. Orientacyjnym wskaźnikiem inwestycji początkowych w SSE jest około 5000 dolarów USA na jedno miejsce pracy. To znaczy, że na utworzenie SSE obejmującej 10 tys. miejsc pracy (to jest dość standardowy wskaźnik dla SSE), potrzebne są inwestycje na sumę około 50 mln dolarów USA¹⁰. Trzeba mieć na uwadze jeszcze to, że te inwestycje związane są z dużym ryzykiem.

Na te parametry powinni mieć wzgląd ci, którzy wyjście z kryzysu Ukrainy widzą w utworzeniu jednej lub kilku SSE praktycznie we wszystkich regionach kraju. Gdyby Ukraina miała środki finansowe dla utworzenia takiej liczby SSE, mogłaby się stać ekonomicznie wolnym krajem bez funkcjonowania SSE.

WNIOSKI

Utworzenie SSE, w których działa specjalny celny, podatkowy i administracyjny porządek gospodarowania, jest efektywnym sposobem zaciągania inwestycji zagranicznych.

Inwestorzy zainteresowani działalnością na terenie SSE, mają możliwość kupienia działki po preferencyjnej cenie, mogą skorzystać z ułatwień przy staraniach o zgodę na inwestycję, mogą uzyskać zwolnienie od podatku od nieruchomości, a po uruchomieniu przedsiębiorstwa mają możliwość uzyskania okresowego zwolnienia podatkowego.

Stymulując działalność przedsiębiorczą, utworzenie SSE nie rozwiązuje wszystkich problemów ekonomicznych i przynosi plony pod warunkiem sprawnego regulowania państwowego w ramach programów długoterminowych, uwzględniających wszystkie aspekty gospodarki: stosunki własnościowe, strukturę gospodarowania, stosunki rynkowe, infrastrukturę, strefę socjalną.

W celu dalszego rozwoju SSE i podwyższania efektywności ich funkcjonowania, korzystne by było, żeby prawne rozwiązania, dotyczące tworzenia i funkcjonowania SSE, były elastyczne i umożliwiały kształtowanie stref z uwzględnieniem sugestii inwestorów. W rezultacie strefy mogłyby ulegać rozszerzeniu poza pierwotny teren.

---

¹⁰ *Wolne strefy ekonomiczne. Aspekty międzynarodowe*. Kijów 1993 s. 156 (*Вільні економічні зони. Міжнародні аспекти* / Пер. з англ. – К. Дніпро. Основи. Куjiв 1993 с. 156).

BIBLIOGRAFIA

- Folder Agencji Rozwoju Przemysłu: S.A. Euro-Park. Mielec. Polska 2006.
- K r y ś k a E.: Polskie specjalne strefy ekonomiczne – zamierzenia i efekty. Warszawa 2000.
- K u s e n k o S.: Pigułki od depresji. „Gałycki kontrakty” 1999 nr 14 s. 21-22 (Куценко С. Пігулки від депресії // „Галицькі контракти” 1999 № 14 с. 21-22).
- O specjalnej strefie ekonomicznej „Jaworów”: Ustawa Ukrainy z 15 stycznia 1999. Lwów 1999 (Про спеціальну економічну зону „Яворів”. Закон України 15 січня 1999 р. Львів 1999 – 23 с.).
- P a t y k D.: Specjalne strefy ekonomiczne jako instrument wspierania rozwoju regionów. W: Ukraina w XXI stuleciu: koncepcje i modele ekonomicznego rozwoju. Materiały referatów V Międzynarodowego Kongresu Ekonomistów Ukraińskich. Cz. 1. Lwów 2000 s. 527-530. (Патик Д. Спеціальні економічні зони як інструмент підтримки розвитку регіонів // Україна в XXI столітті: концепції та моделі економічного розвитку: Матеріали доповідей V Міжнародного конгресу українських економістів. Ч. I. Львів 2000 с. 527-530).
- P e t r e n k o M.: „Sywasz”: poligon ratowniczy. „Gałycki kontrakty” 1999 nr 14 s. 27 (Петренко М. „Сиваш”: рятівний полігон // „Галицькі контракти” 1999 № 14 с. 27).
- S t e l m a c h O.: Współpraca transgraniczna w systemie polityki regionalnej Ukrainy. W: Ukraina w XXI stuleciu: koncepcje i modele ekonomicznego rozwoju. Materiały referatów V Międzynarodowego Kongresu Ekonomistów Ukraińskich. Cz. 2. Lwów 2000 s. 527-530 (Стельмах О. Транскордонне співробітництво в системі регіональної політики України // Україна в XXI столітті: концепції та моделі економічного розвитку: Матеріали доповідей V Міжнародного конгресу українських економістів. Ч. II. Львів 2000 с. 455-457).
- Wolne strefy ekonomiczne. Aspekty międzynarodowe. Tł. z ang. Dnipro. Osnowy. Kijów 1993 (Вільні економічні зони. Міжнародні аспекти / Пер. з англ. – К. Дніпро. Основи. Кужів 1993 – 447 с.).

SPECIAL ECONOMIC ZONES AND EFFICIENCY AND LEGAL ASPECTS OF THEIR FUNCTIONING

S u m m a r y

This article covers the results of theoretical principles of special economic zones creation and functioning efficiency as the efficient form of foreign capital allocation and the form of regions development in both Poland and Ukraine. Some attention is devoted also to historical aspects of named above zones development.

Słowa kluczowe: specjalne strefy ekonomiczne, efektywność, rozwój.

Key words: free economic zones, efficiency, development.